

Áskoranir á uppgangstímum

Greiningardeild Arion banka

Mars 2017

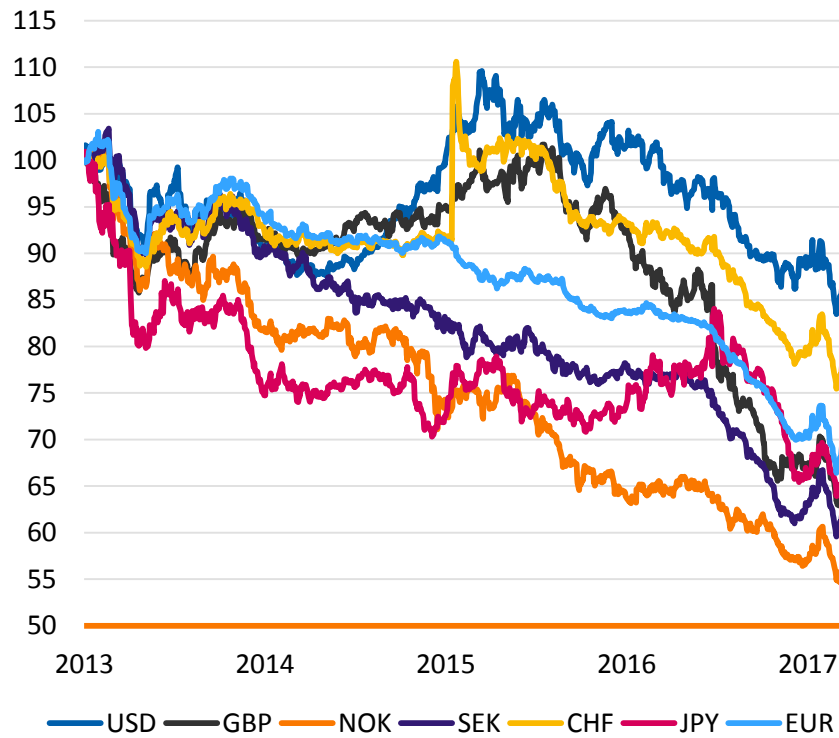
Er hættu á ofrasi krónunnar?

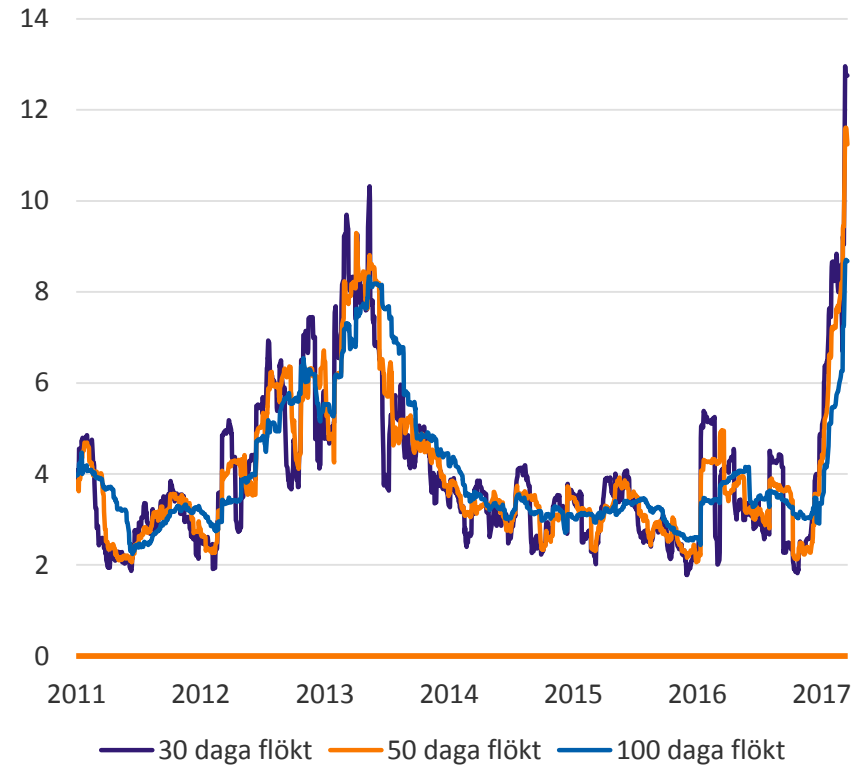
Gengi krónunnar hefur styrkst gagnvart öllum helstu myntum

Styrkingin nemur 15% til 45% frá árinu 2013 og hefur flökt á gengi krónunnar aukist að undanfögnu

Gengi krónunnar gagnvart helstu myntum
- gengi = 100 ársbyrjun 2013

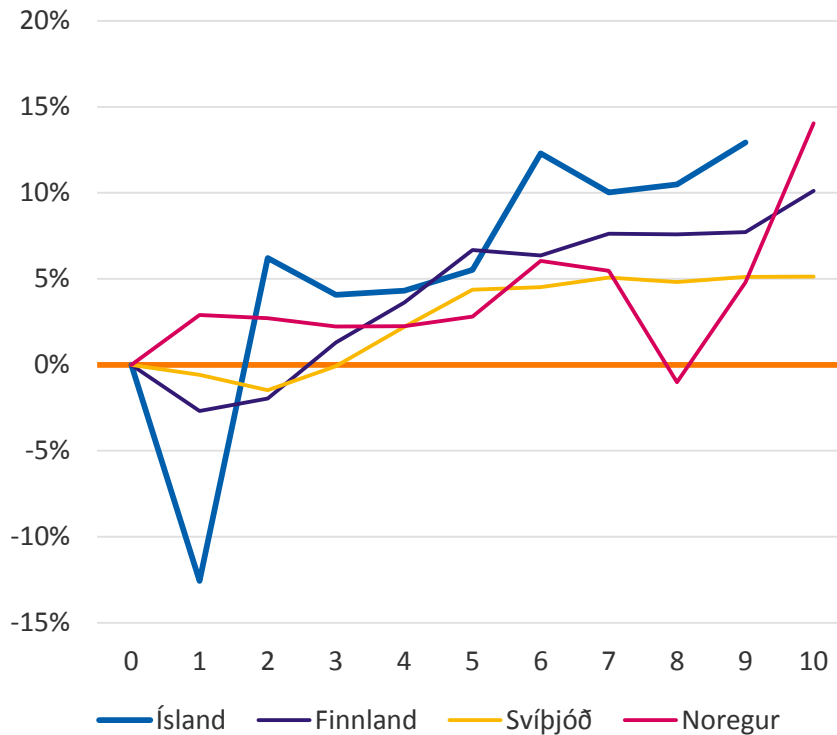
Flökt gengisvísitölu krónunnar
- 30, 50 og 100 daga flökt

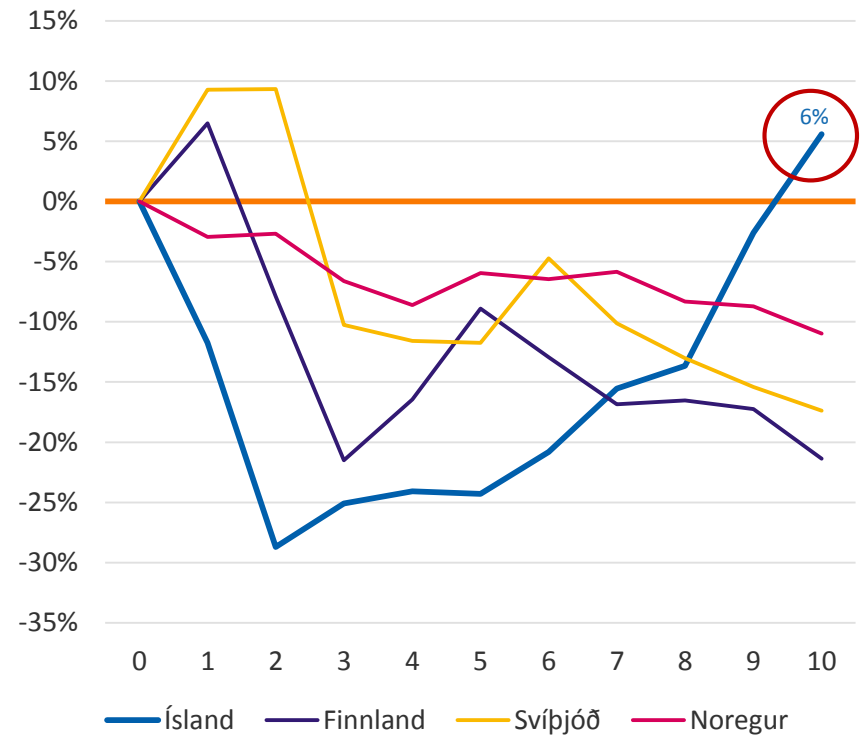
Þróun viðskiptajafnaðar og raungengis eftir bankakreppu

Munurinn er sá að raungengið styrkist mun hraðar á Íslandi heldur en gerðist á Norðurlöndunum 1991

Viðskiptajöfnuður eftir bankakreppu
- frávik frá sögulegu meðaltali (% af VLF)*

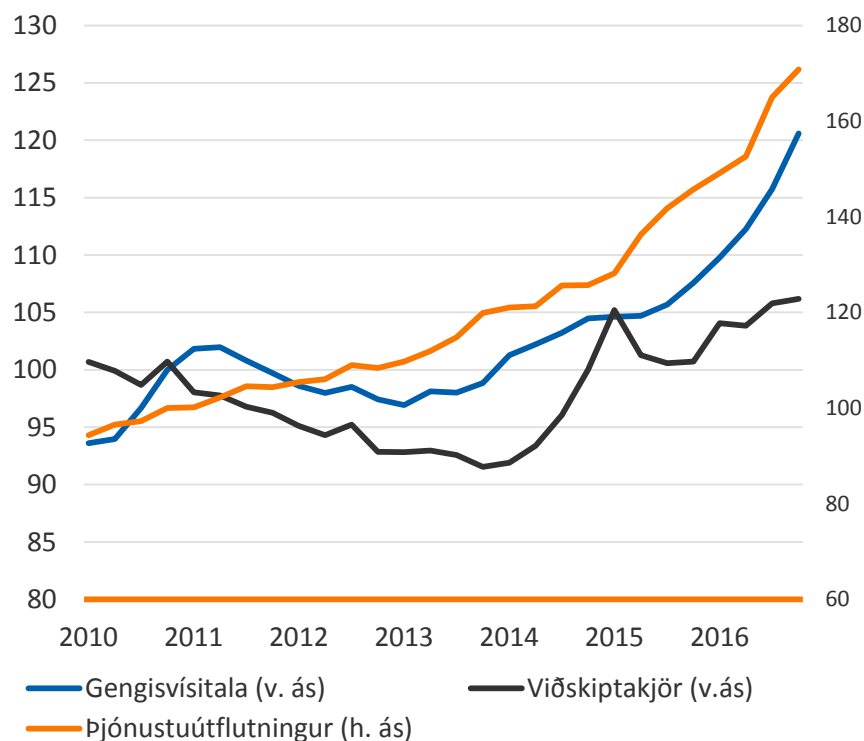
Raungengi eftir bankakreppu
- frávik frá sögulegu meðaltali*

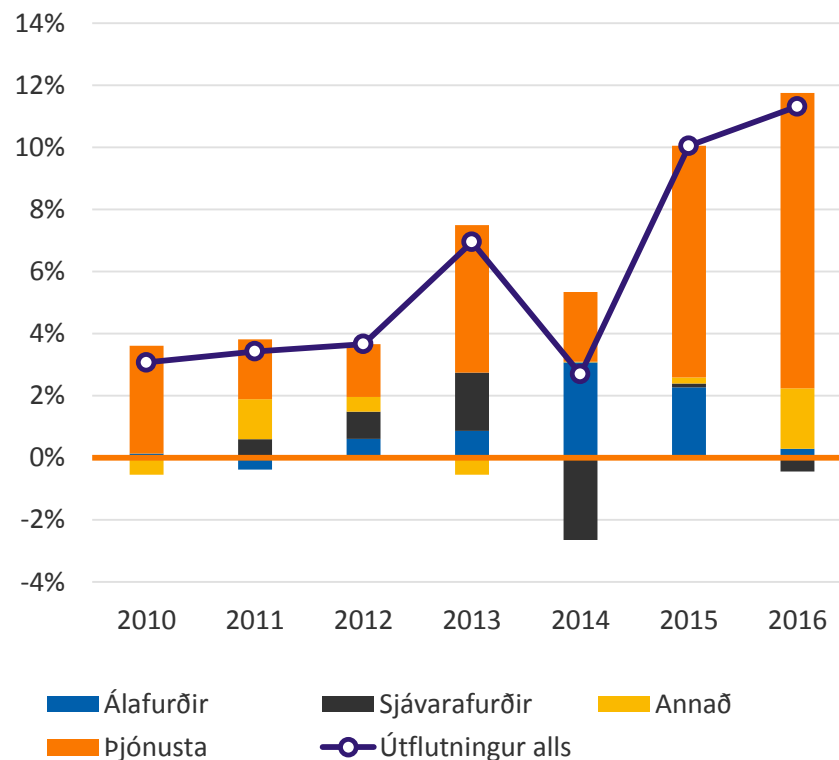
Tvöfaldur meðbyr: Hraður útflutningsvöxtur og viðskiptakjarabati

Hröð fjölgun ferðamanna og snarpur viðskiptakjarabati hefur ýtt undir styrkingu krónunnar

Gengisvísitala, viðskiptakjör og þjónustuútflutningur

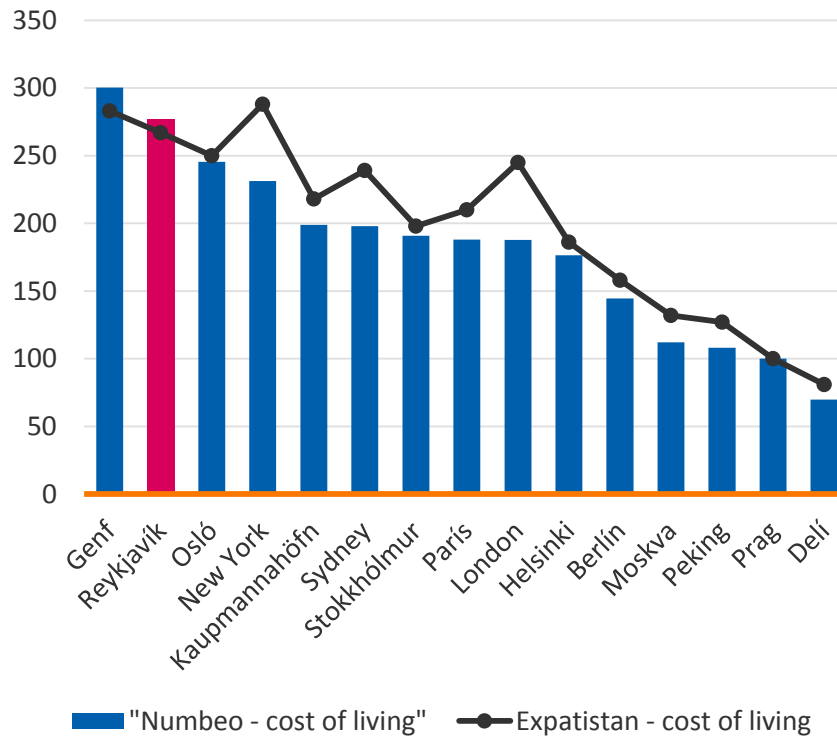
Útflutningur og framlag undirliða - breyting frá fyrra ári (%)

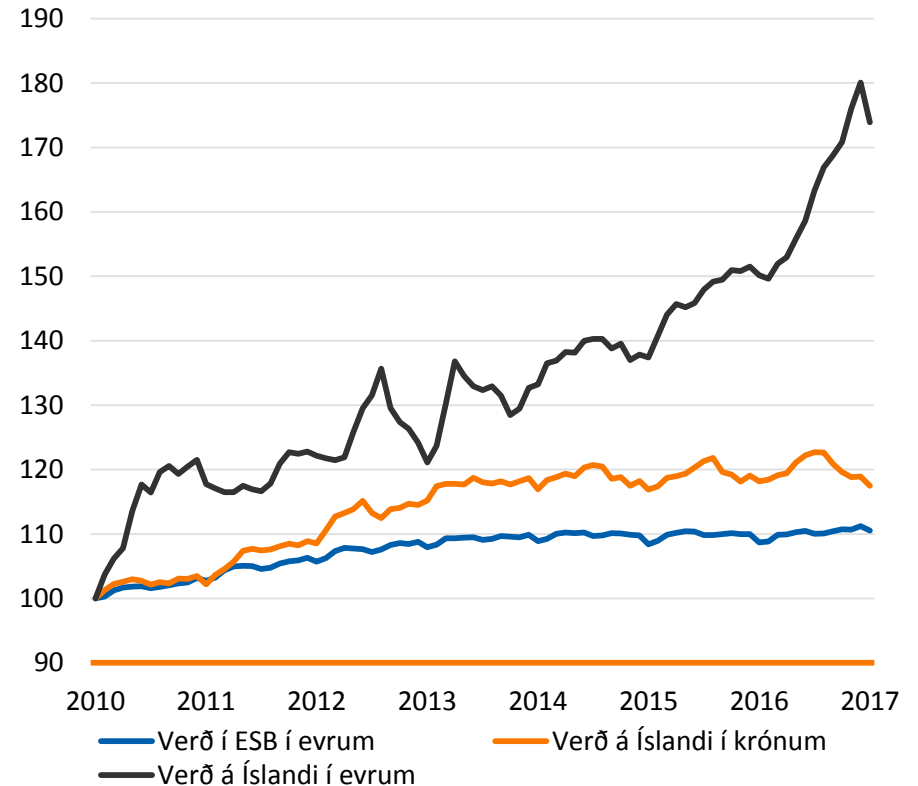
Ísland stefnir í að verða dýrasta land í heimi

Verðlag í evrum talið hefur hækkað um 60% umfram verðlag í öðrum löndum frá 2010

Samanburður á verðlagi milli landa
- vísitala þar sem Prag = 100

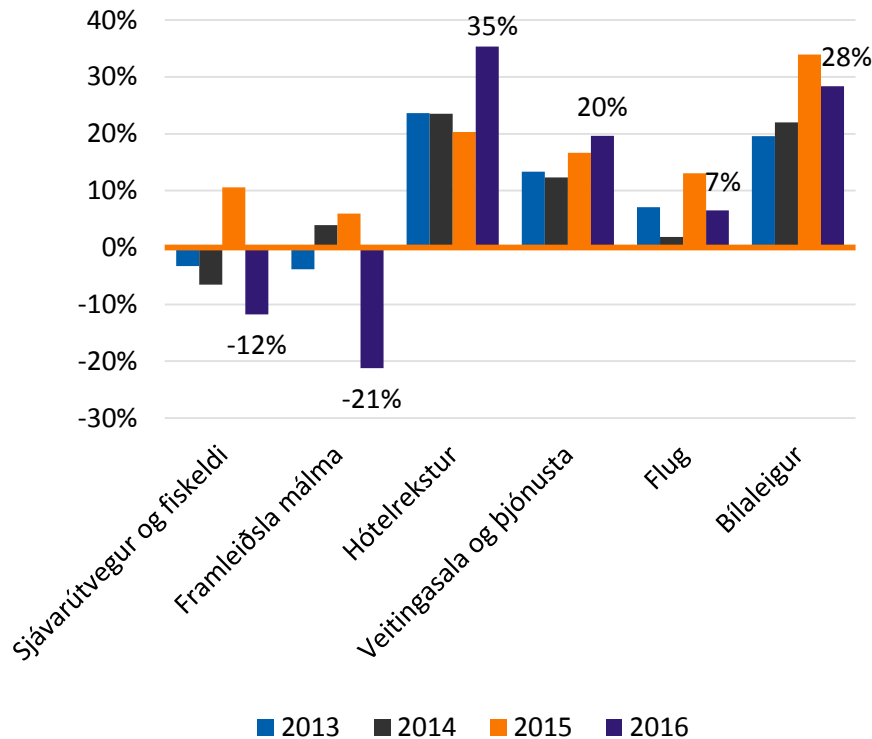
Verð á Íslandi og í ESB í evrum
- samræmd vísitala neysluverðs, árið 2013=100

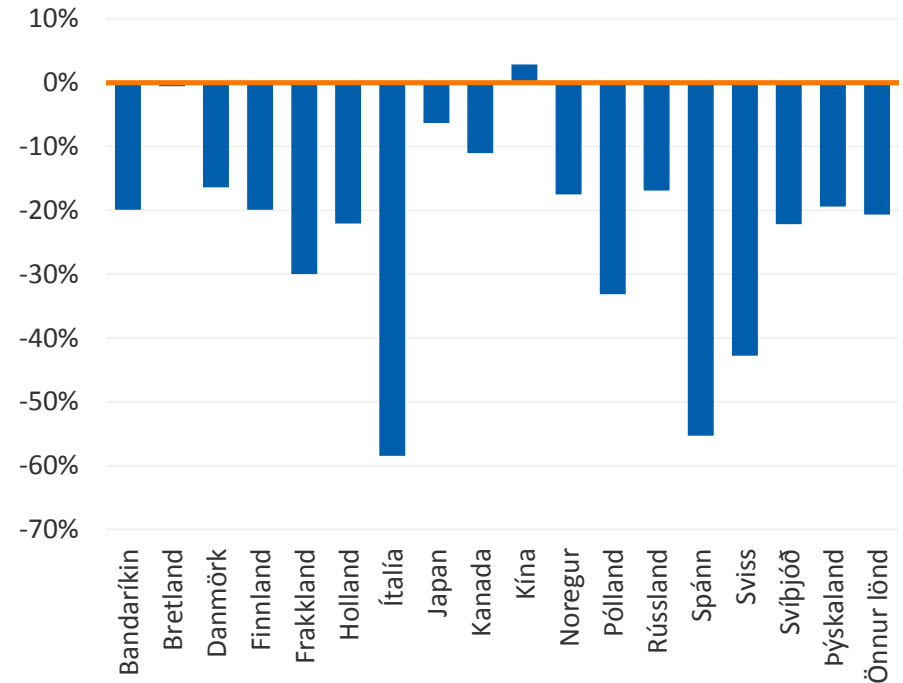
Velta eykst í ferðapjónustunni en velta á hvern ferðamann minnkar

Vísbendingar um að þróunin þrenghi að útflutningsgreinum og þar með talið ferðapjónustunni

Breyting á veltu atvinnugreina samkvæmt VSK skýrslum

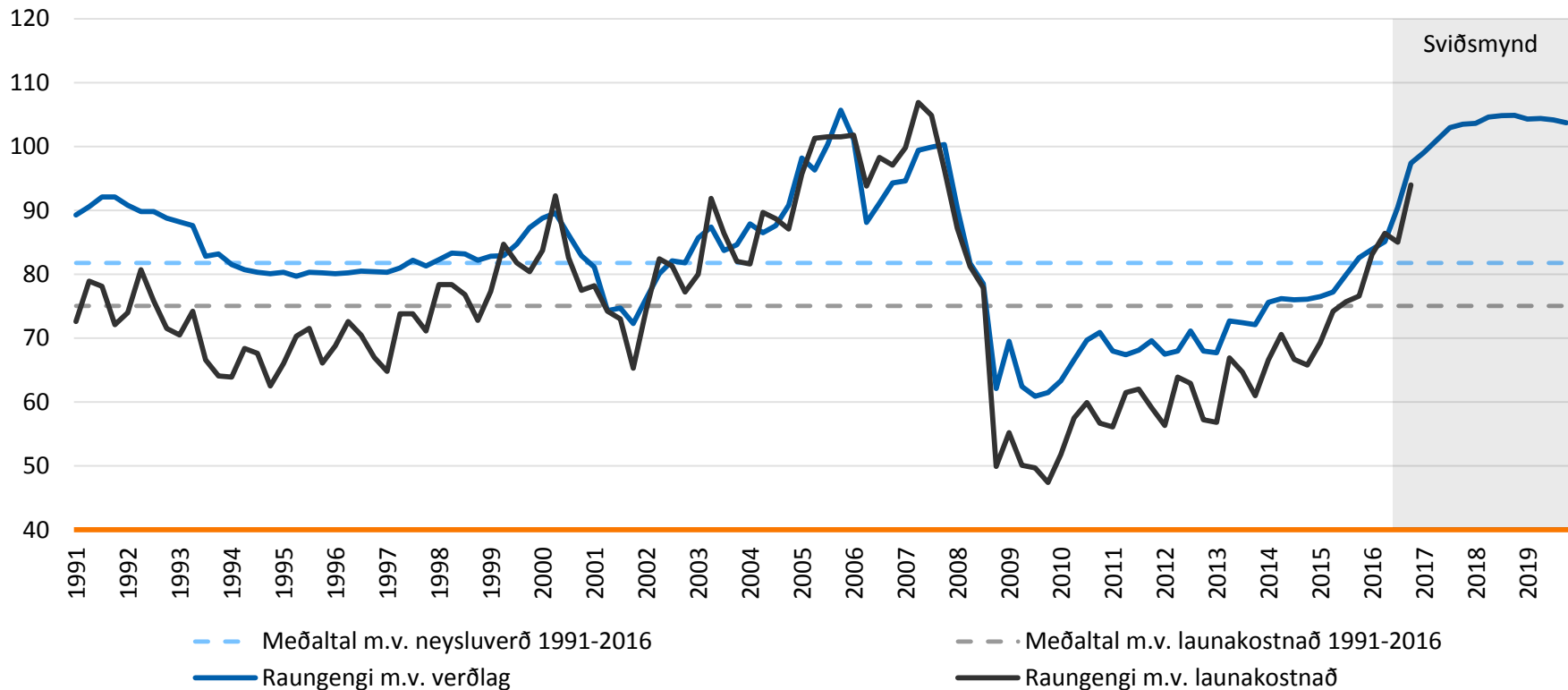
Kortavelta á hvern erlendan ferðamann í des-feb. - breytilegt gengi, breyting milli ára

Líkur eru á að krónan sé komin yfir jafnvægisraungengið

Raungengið er sögulega hátt hvort sem miðað er við launakostnað eða verðlag

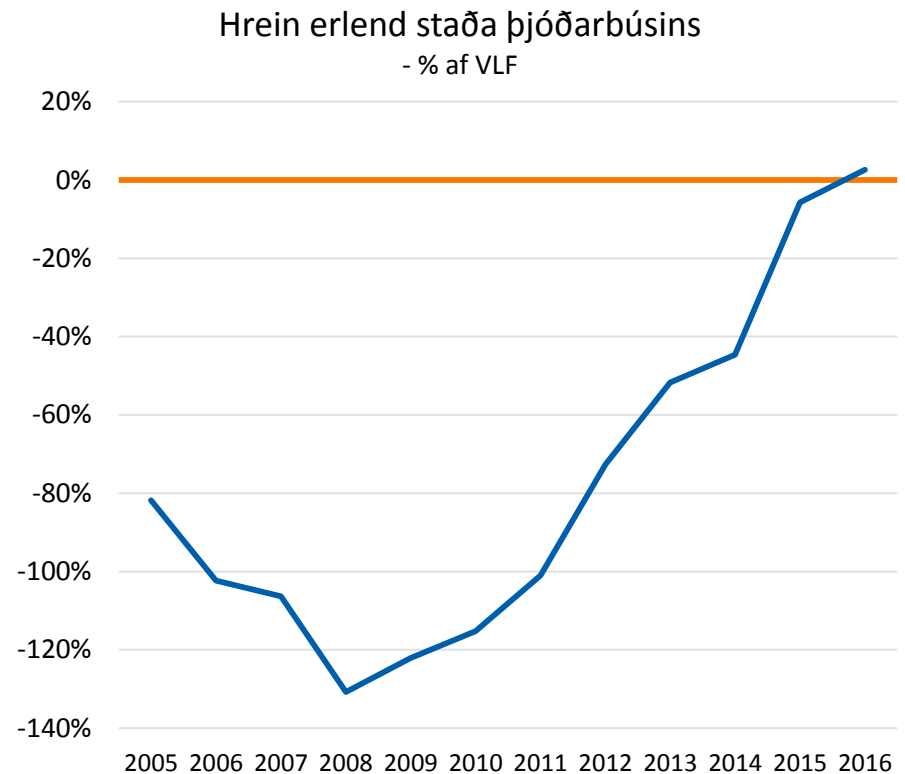
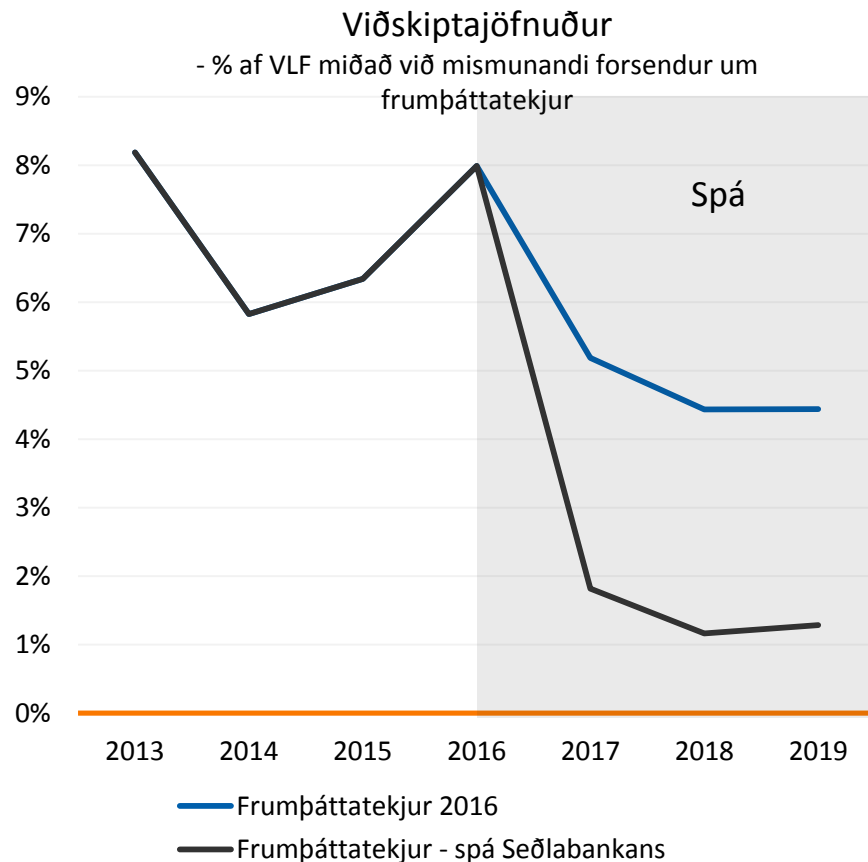
Raungengi miðað við verðlag og launakostnað
- vísitala

Þó er ekki útilokað að jafnvægisraungengið sé hærra nú en áður

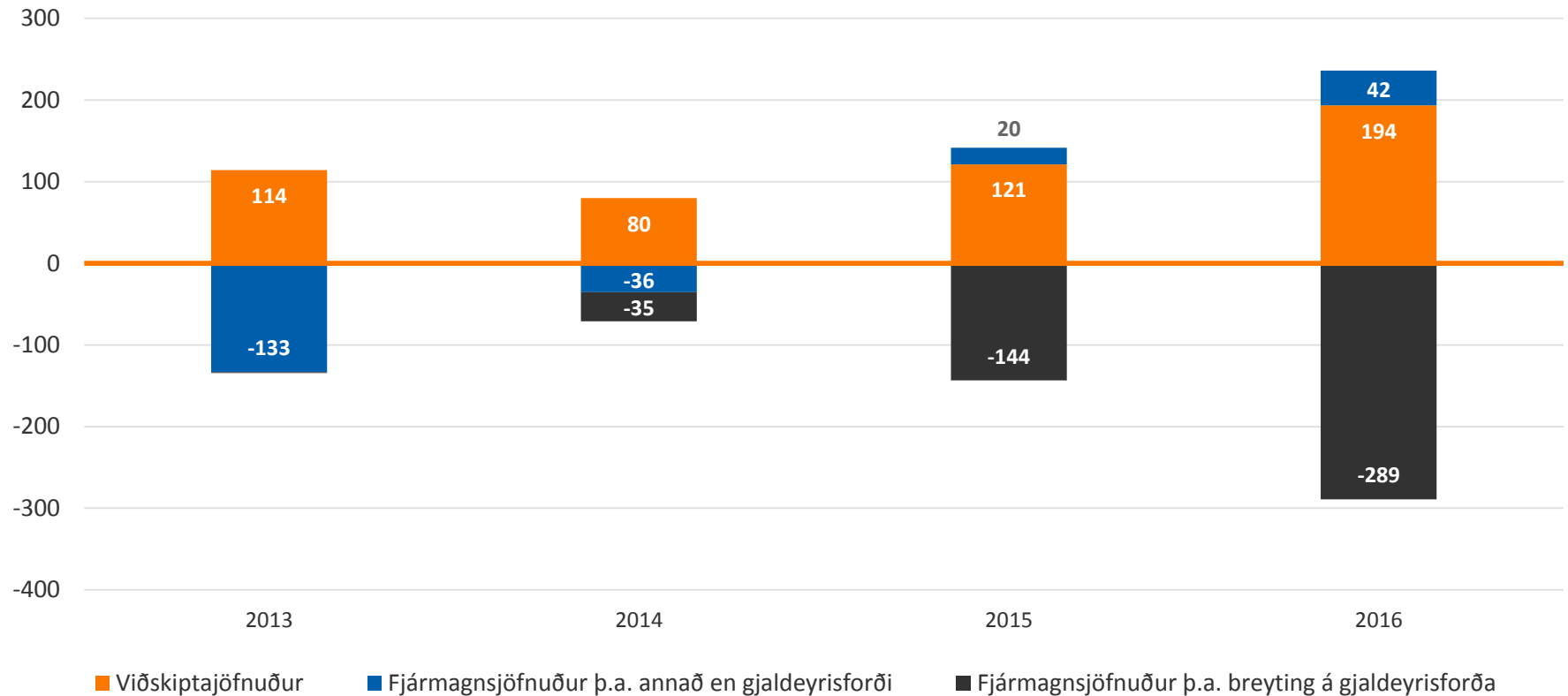
Erlend staða þjóðarbúsins og viðvarandi viðskiptaafgangur hefur mögulega hækkað jafnvægisraungengið

Metafgangur af viðskiptum við útlönd skapar mikið gjaldeyrisinnflæði

Seðlabankinn hefur í auknum mæli þurft að leggjast gegn gjaldeyrisinnstreyminu undanfarin misseri

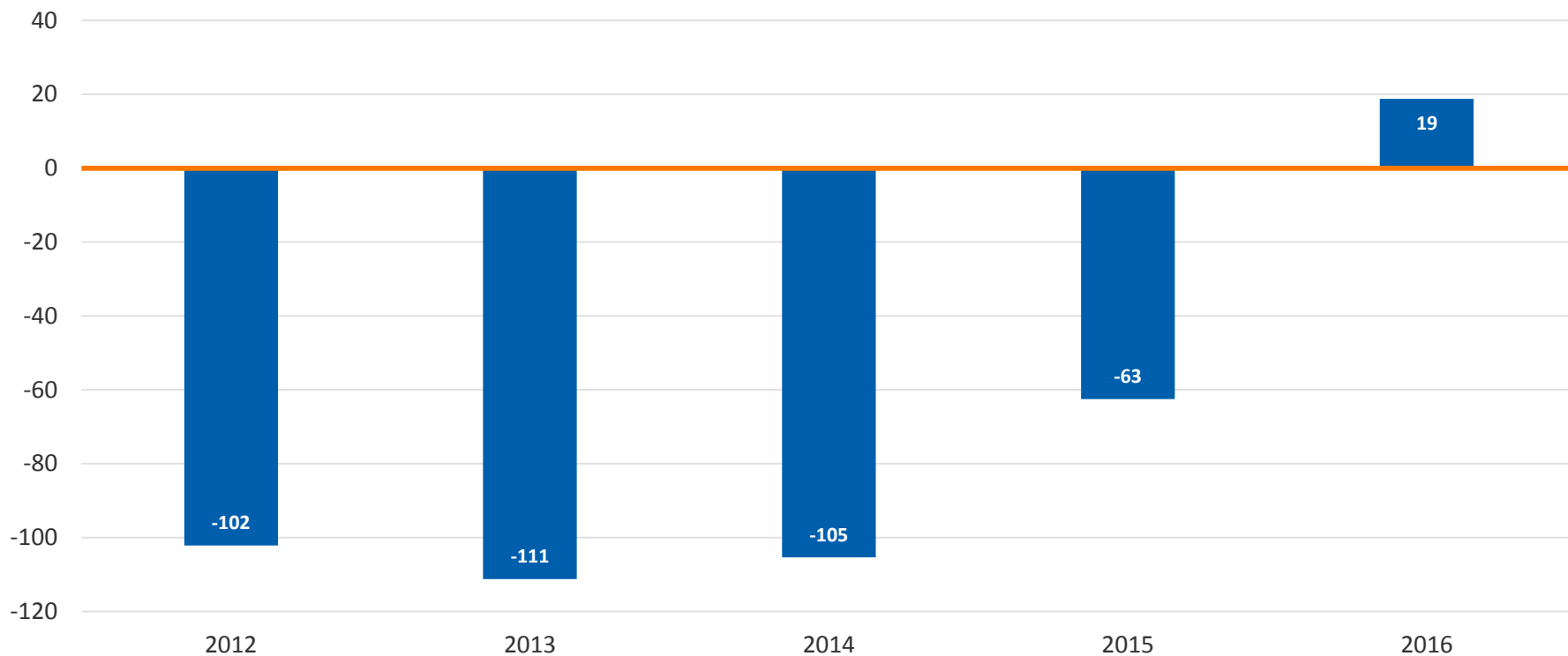
Viðskiptajöfnuður og fjármagnsjöfnuður*
- ma.kr.

Viðskiptabankarnir drógu verulega úr gjaldeyriseign sinni í fyrra

Sú breyting skapaði gjaldeyrisinnflæði upp á 81 ma.kr. í fyrra til viðbótar við viðskiptaafganginn

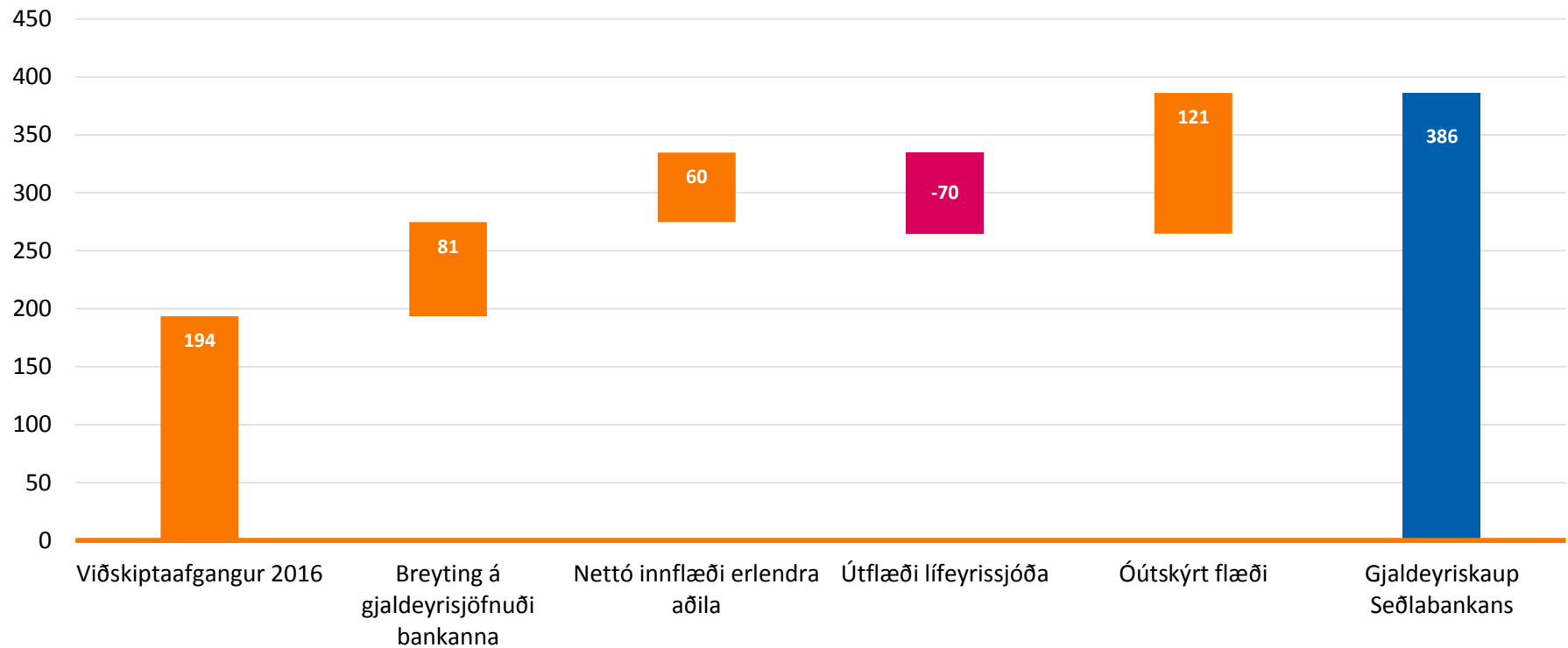
Gjaldeyrisjöfnuður viðskiptabankanna þriggja
- hrein krónueign bankanna ma.kr.

Gjaldeyrisinnstreymi kallaði á umfangsmikil gjaldeyrisinngrip í fyrra

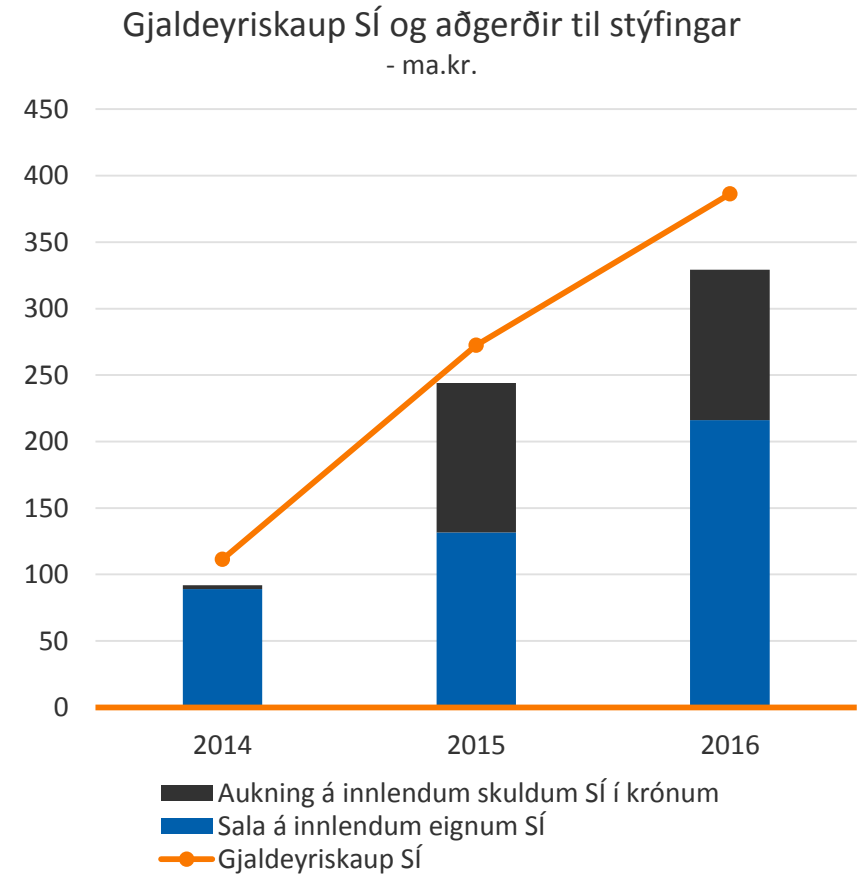
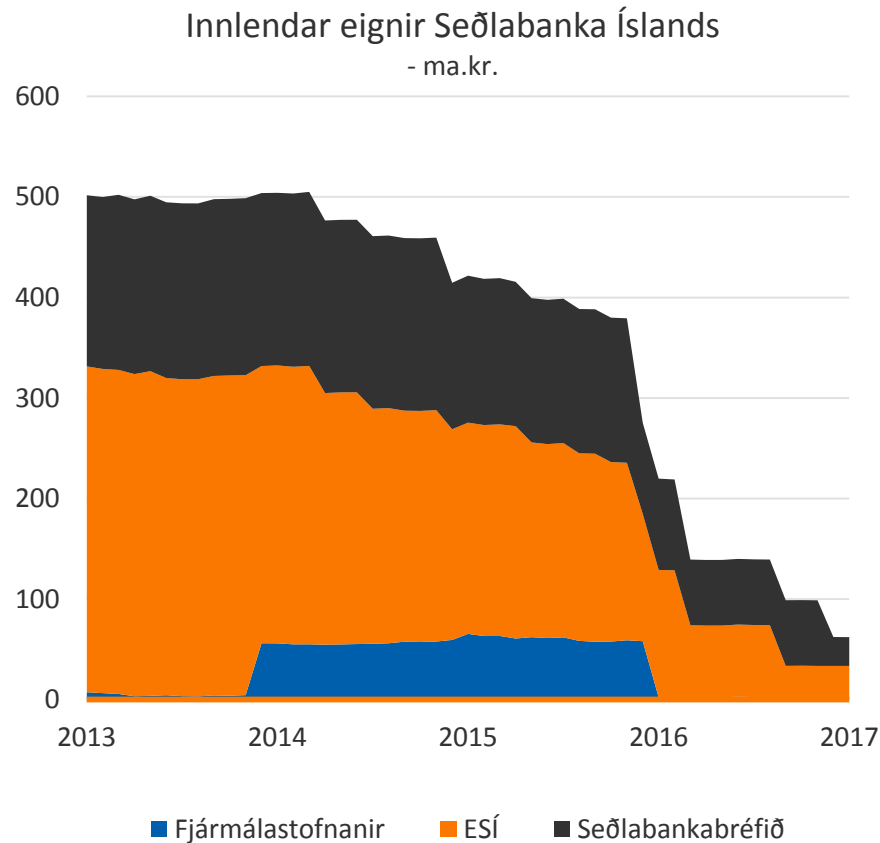
Gjaldeyrisinngripin námu samtals 386 ma.kr. og stækkaði hreinn gjaldeyrisforði um rúma 280 ma.kr.

Gjaldeyristekjur þjóðarbúsins og gjaldeyriskaup Seðlabankans
- ma.kr.

Gjaldeyriskaup Seðlabankans hafa hingað til verið stýfð

Seðlabankinn hefur ekki úr meiri innlendum eignum að moða og þarf því að treysta á bundin innlán

Aðgerðir sem má beita til að koma í veg fyrir ofris krónunnar

---

Aðgerðir til að draga úr gengissveiflum og koma í veg fyrir ofris krónunnar til skamms tíma:

1. Gjaldeyrisinngrip og frekari stækkun gjaldeyrisforðans.
2. Stöðugleikasjóður sem fjárfestir utan Íslands.
3. Aðhald í fjármálum hins opinbera.
4. Gjaldtaka á ferðamannastöðum, hækka gistináttgjald og hafa eitt virðisaukaskattsþrep en lækkun á virðisaukaskatti á móti?
  - Hagkvæmt væri ef skatturinn rynni að hluta til sveitarfélaga þar sem skatturinn myndast
5. Afnema þak á erlendar eignir lífeyrissjóða.
6. Ef lækka á vaxtamun við útlönd þarf að færa vexti niður á svipað stig og í viðskiptalöndum. Hliðaráhrifin yrðu veruleg hækkun á innlendum eignamörkuðum.

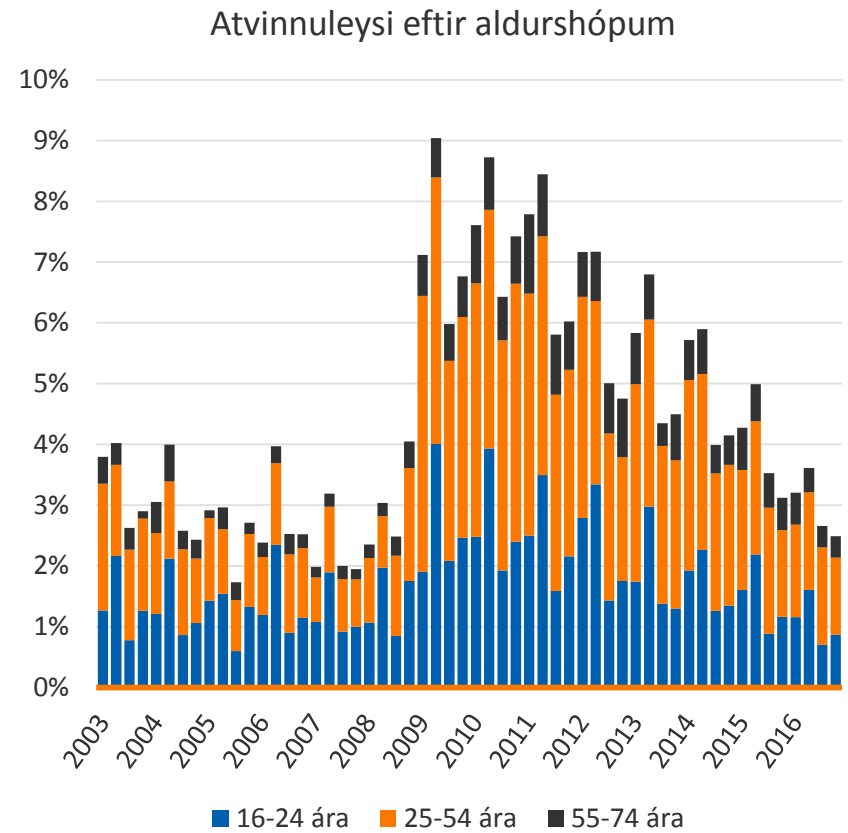
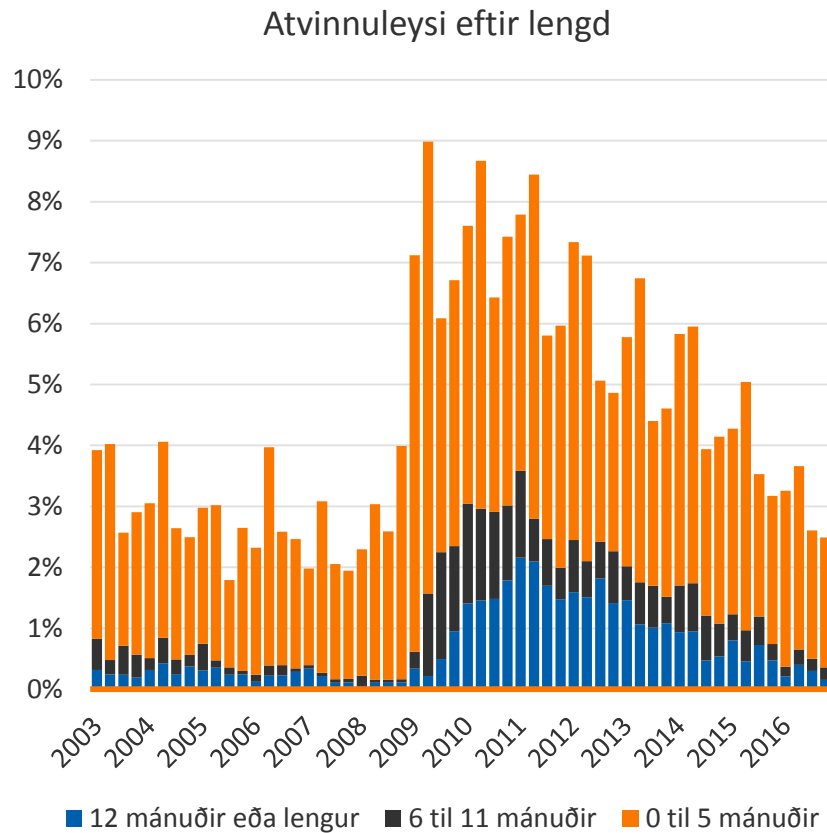

Vaxandi spenna á vinnumarkaði

Atvinnuleysi minnkar hratt og er líklega undir jafnvægisatvinnuleysi

Langtímaatvinnuleysi er nánast horfið

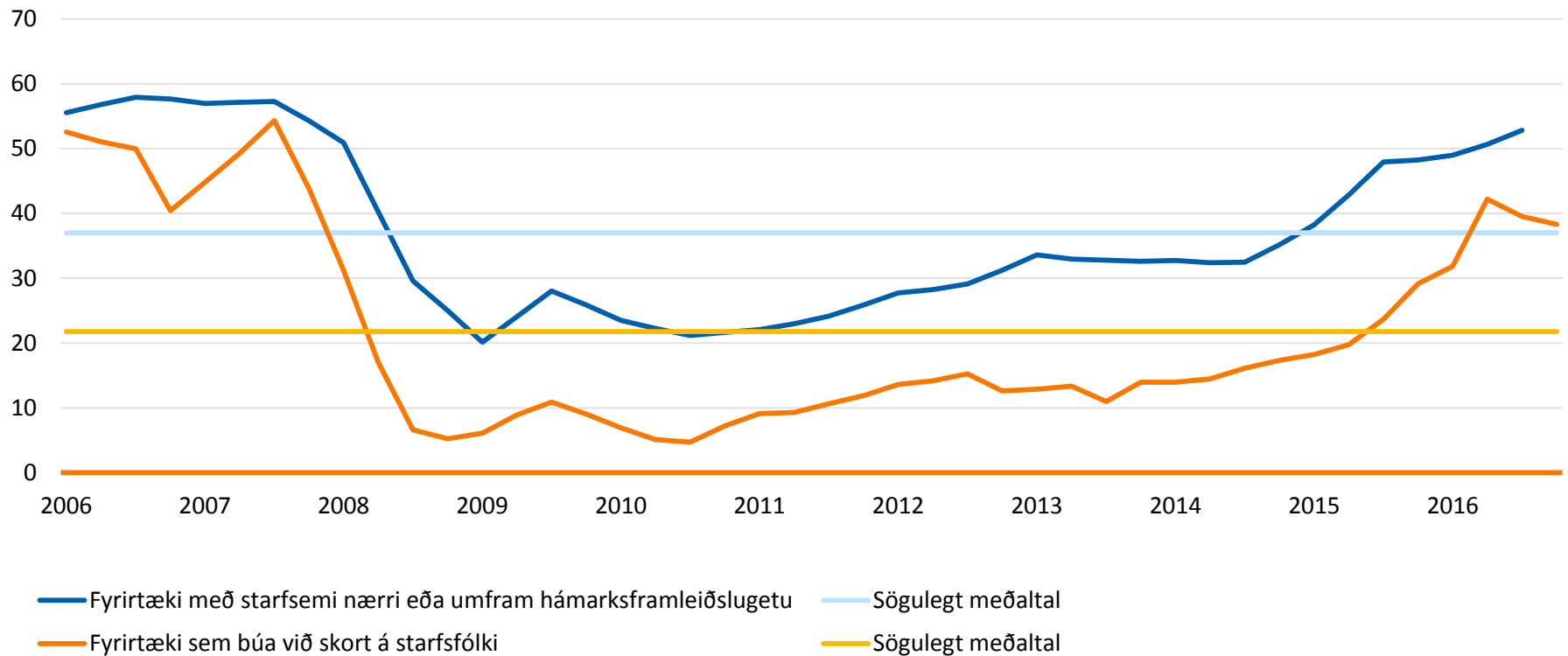

Eftirspurn eftir vinnuafli hefur aukist hratt undanfarin tvö ár

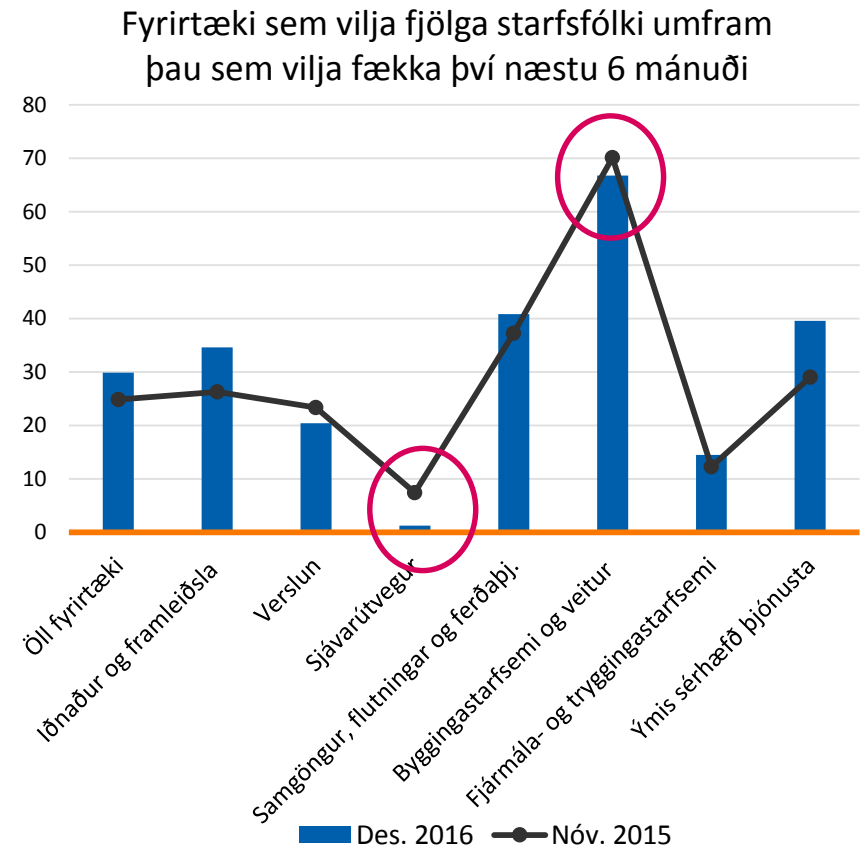
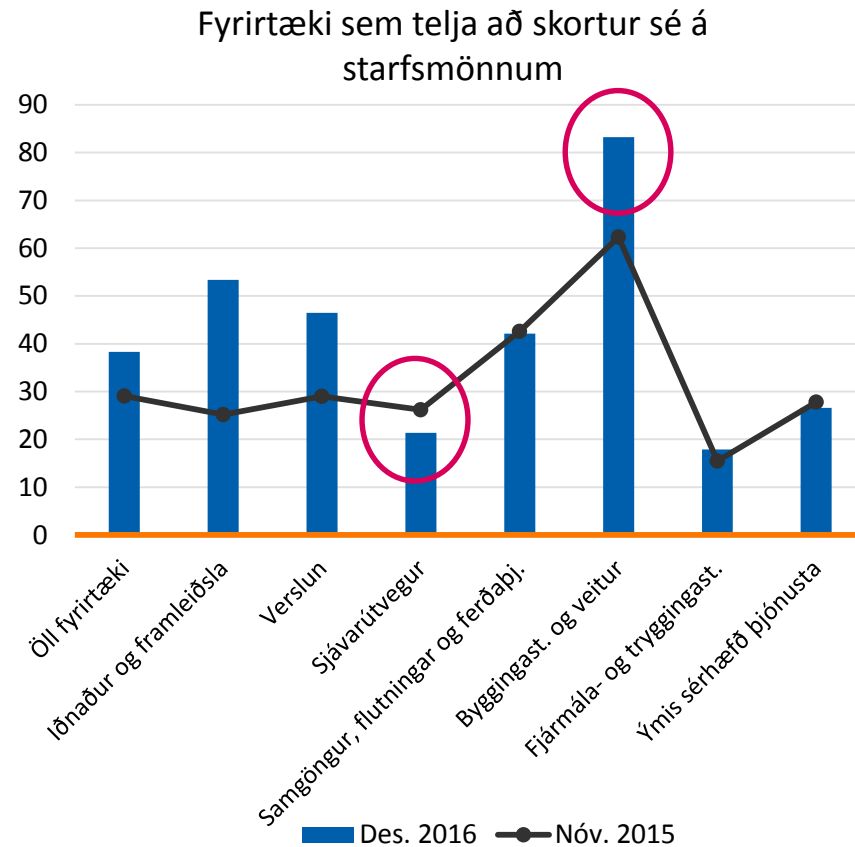
Yfir helmingur fyrirtækja starfa nærri eða umfram hámarksframleiðslugetu

Nýting framleiðslupáttanna
- 2006 - 2016

Mesti skorturinn er í byggingageiranum en einna síst í sjávarútvegi

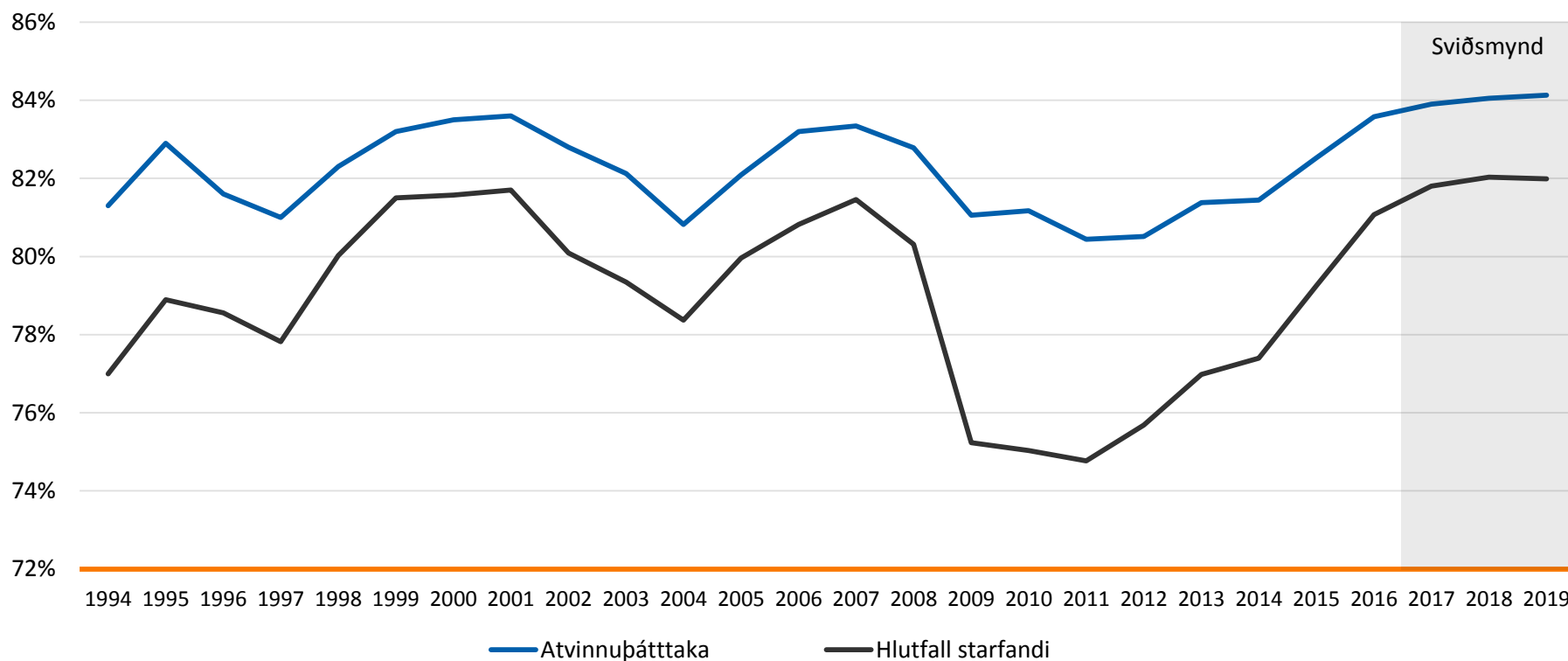
Einnig er mikil eftirspurn í ferðapjónustu, iðnaði og framleiðslu og ýmis konar sérhæfðri þjónustu

Atvinnuþátttaka og hlutfall starfandi nalgast hæstu gildi

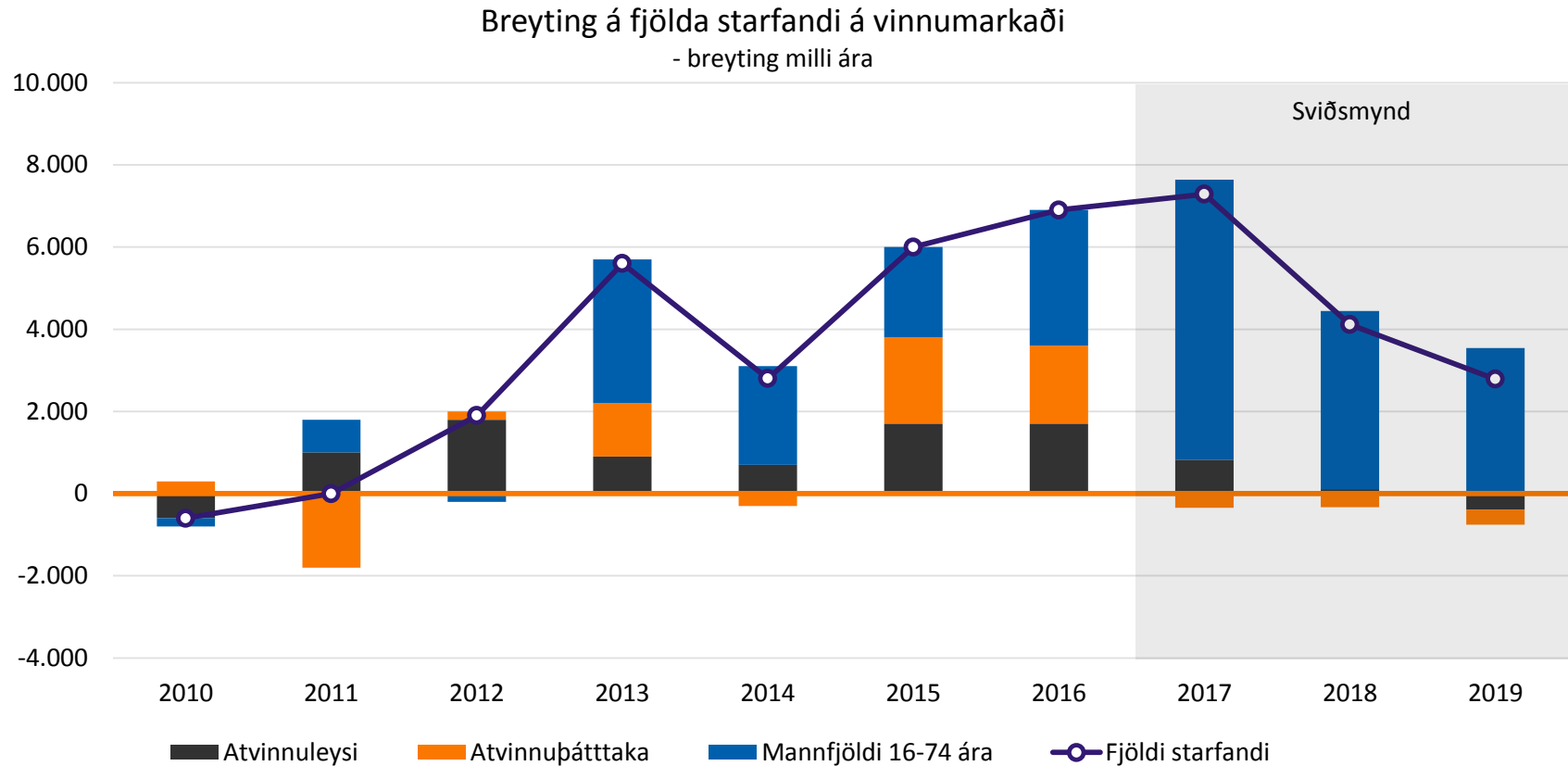
Ólíklegt er að atvinnuþátttaka eða hlutfall starfandi geti aukist verulega á næstu árum

Atvinnuþátttaka og fjöldi starfandi
- vinnuafli og starfandi sem hlutfall af mannfjölda 16-74 ára

Í auknum mæli þarf að manna störf með því að flytja inn vinnuafli

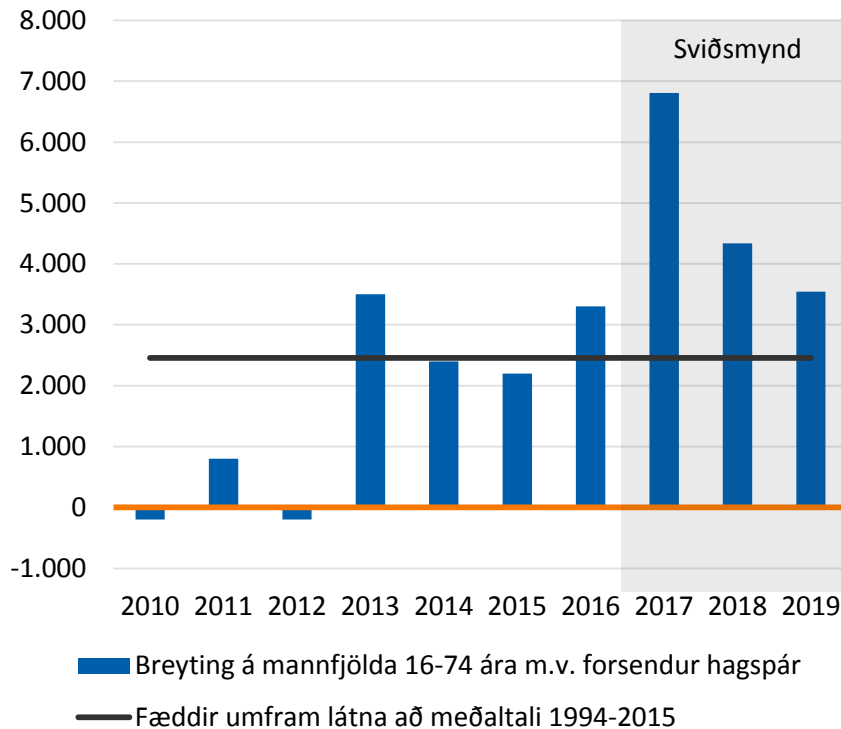
Gert er ráð fyrir óbreyttum meðalvinnustundum en þeim gæti fjölgað á næstu árum

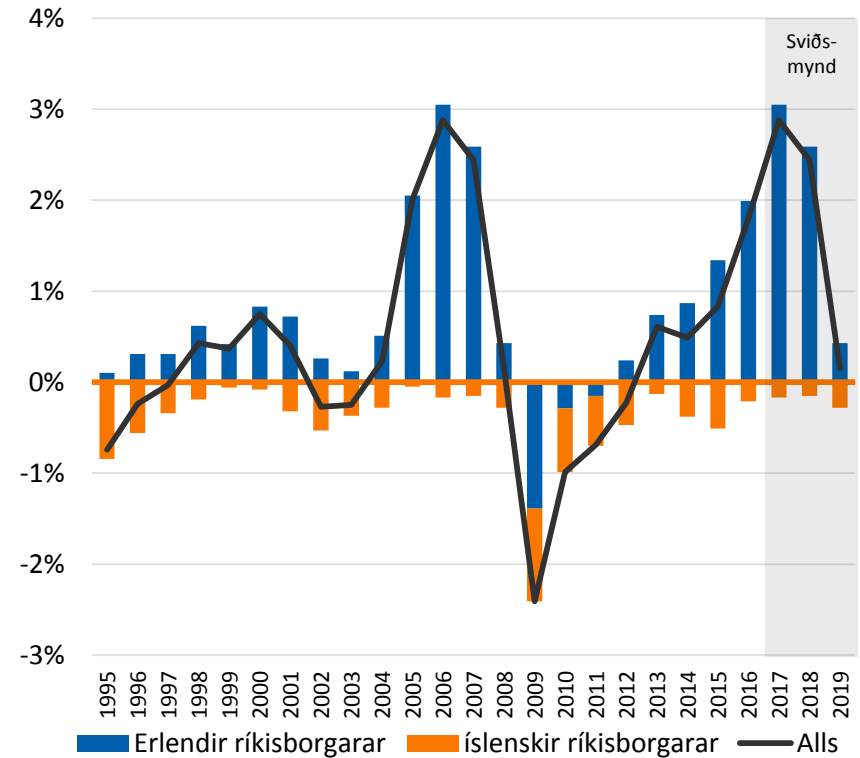
Aðfluttir umfram brottflutta þyrftu að vera 1 til 3% af mannfjölda

Í fyrra námu aðfluttir umfram brottflutta um 4 þúsund manns

Fólksfjölgun miðað við forsendur um hagvöxt, framleiðni og vinnumarkað

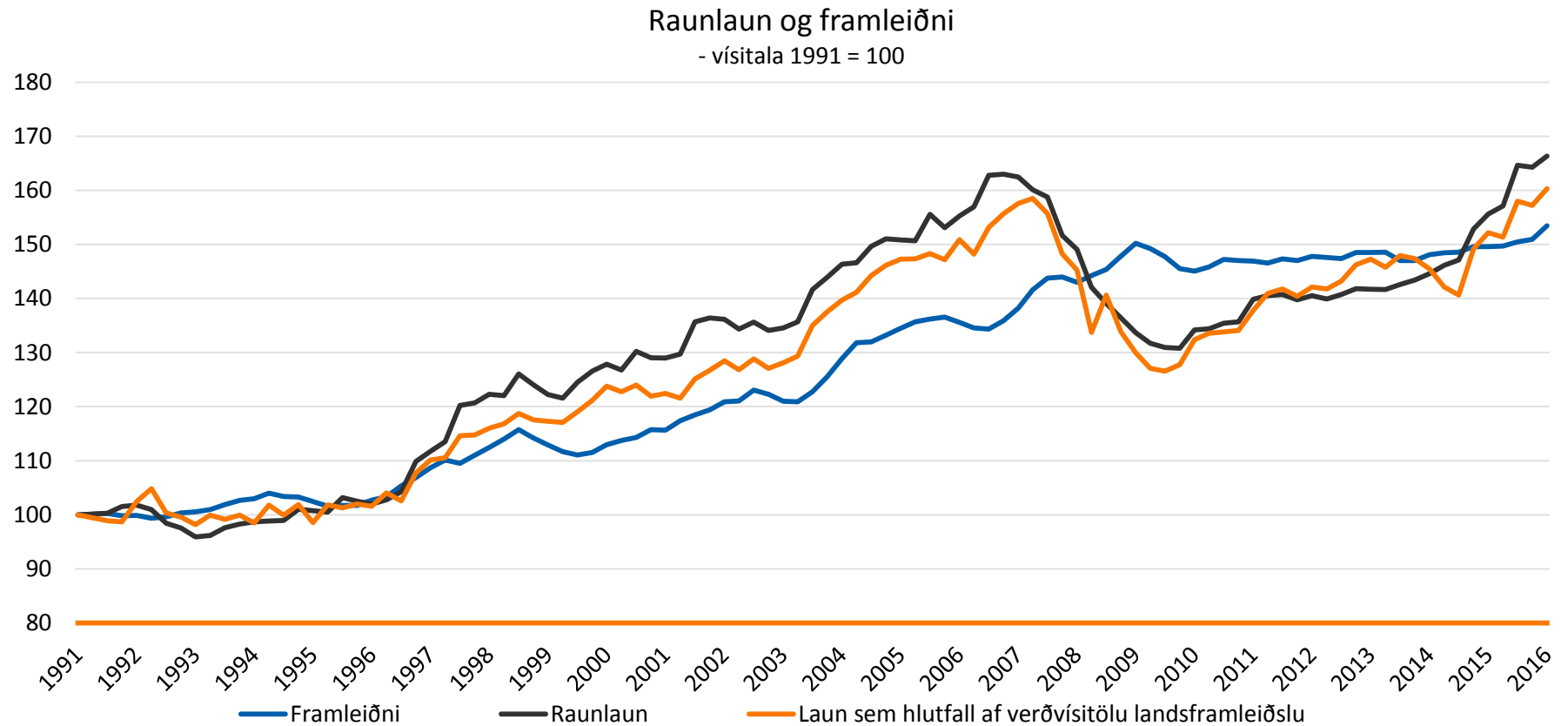

Aðfluttir umfram brottflutta - % af mannfjölda á aldrinum 20 - 59 ára

Raunlaun þurfa að hækka í takt við framleiðni

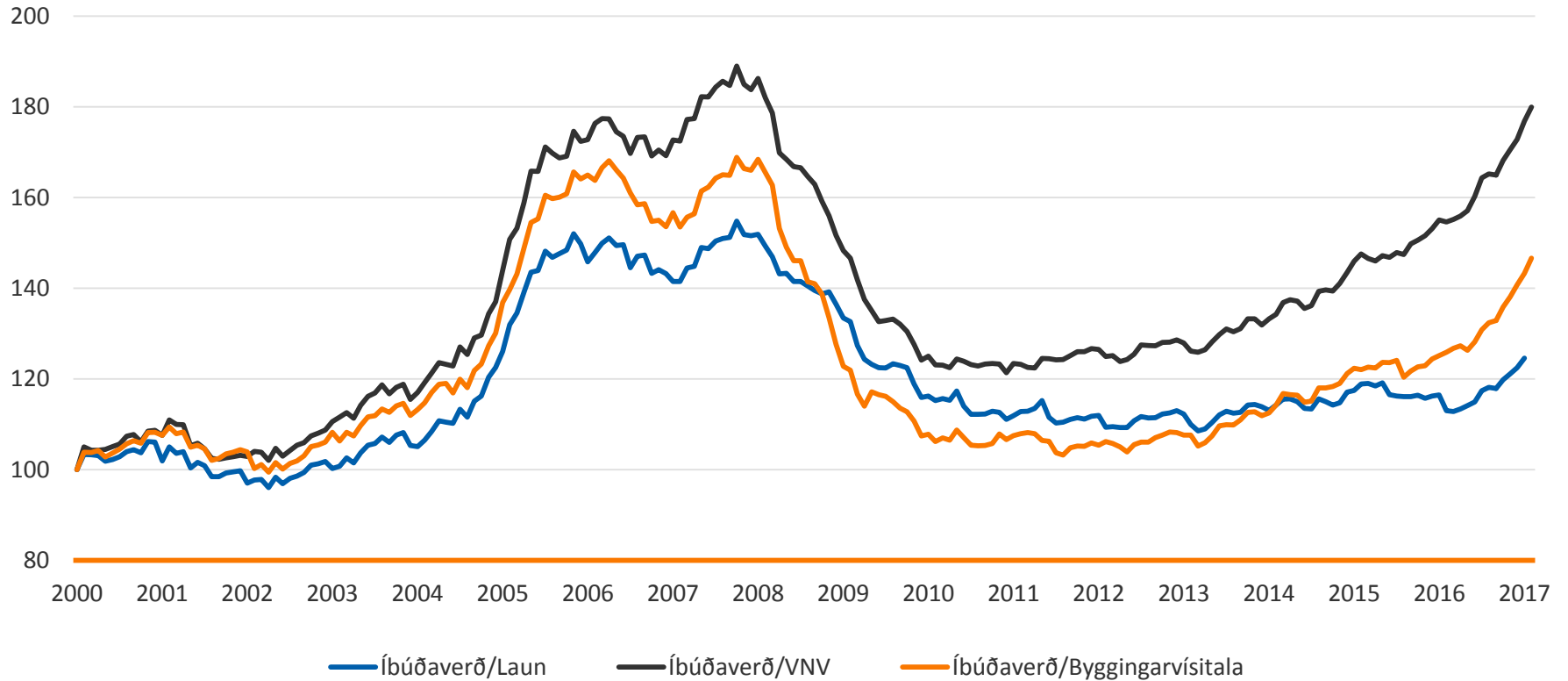
Takmarkað svigrúm er til launahækkana ef miðað er við framleiðnivöxt

Spenna á vinnumarkaði getur ýtt upp eignaverði

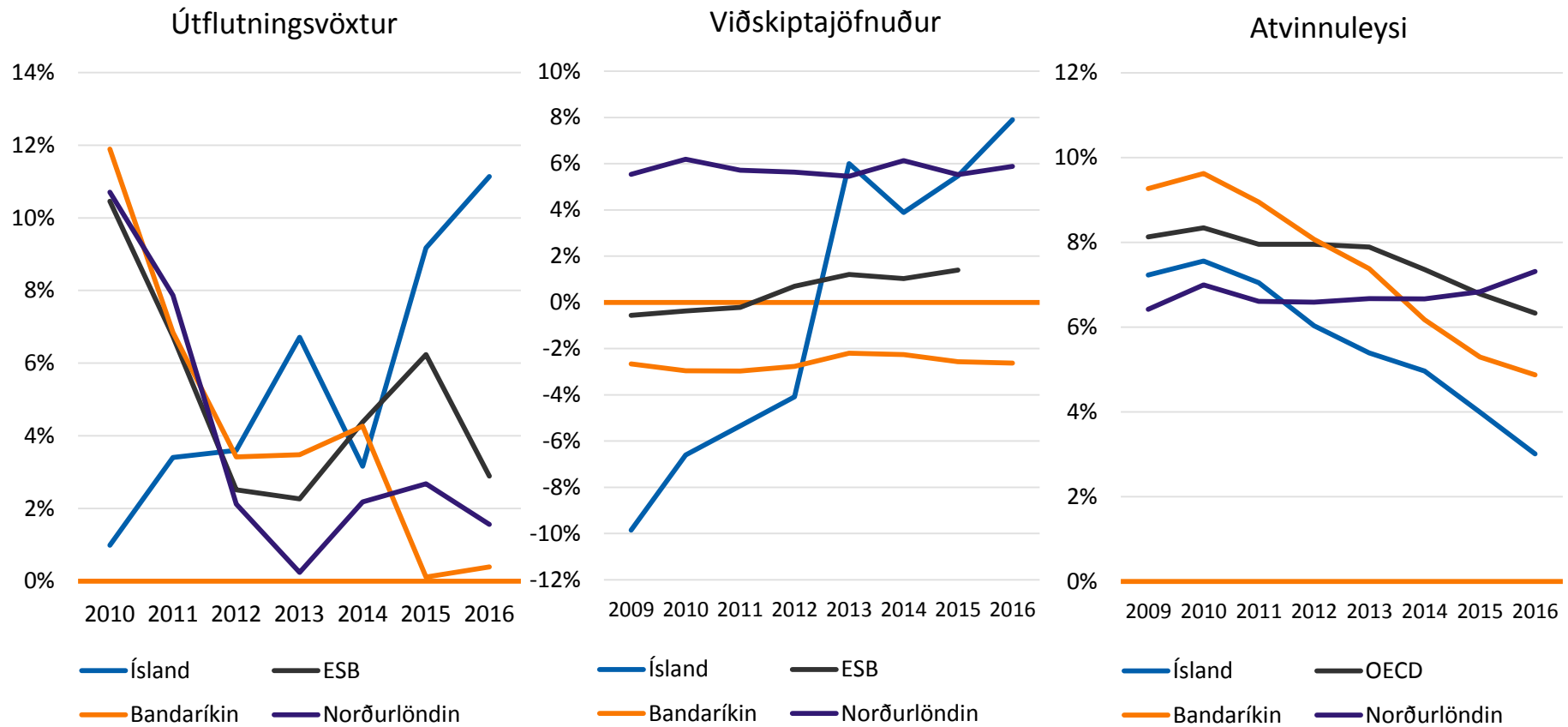
Íbúðaverð hefur þróast í takt við aukinn kaupmátt þar til síðustu misseri, þá hefur íbúðaverð hækkað hraðar

Íbúðaverð m.v. laun, verðlag og byggingakostnað

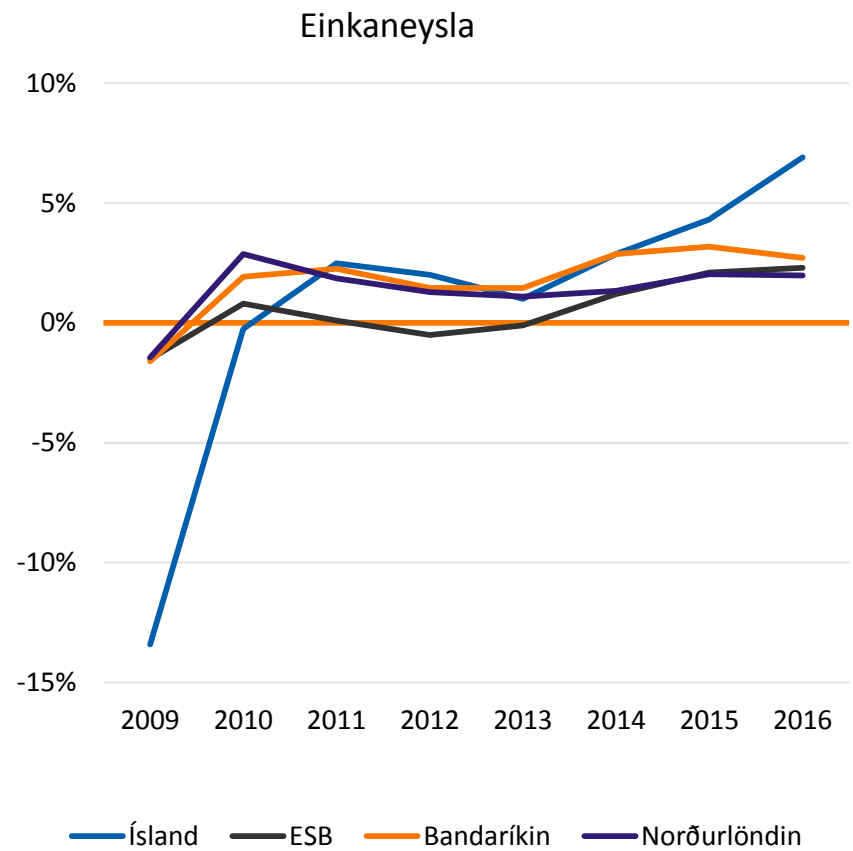
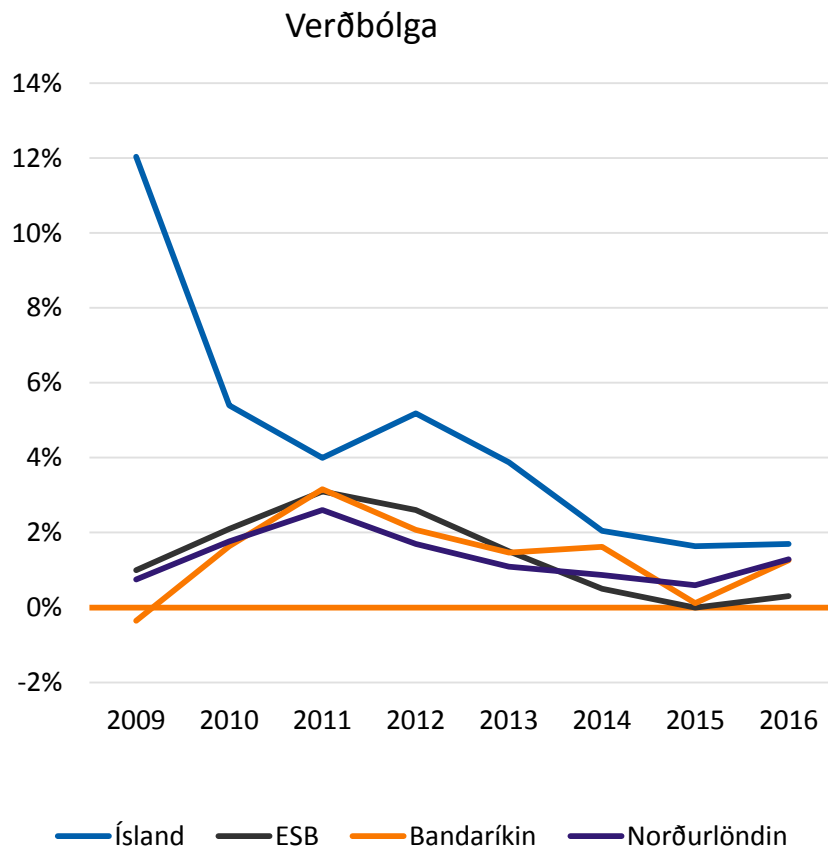
Efnahagspróun hefur verið hagfeld hér samanborið við önnur lönd

Og efnahagshorfur eru góðar næstu ár

Áskoranirnar eru að koma í veg fyrir ofhitnun hagkerfisins

Fyrirvari

- Kynning þessi er eingöngu ætluð til upplýsinga og er ekki ætluð sem grundvöllur fyrir ákvörðunum móttakanda. Upplýsingar sem fram koma í þessari kynningu fela ekki í sér loforð eða spá um framtíðina. Bankanum ber ekki skylda til að útvega móttakanda aðgang að frekari upplýsingum en þeim sem fram koma í kynningu þessari, eða til að uppfæra þær upplýsingar sem þar koma fram. Bankanum ber ekki skylda til að leiðrétta upplýsingar, reynist þær rangar.
- Upplýsingar um bankann, dótturfélög og hlutdeildarfélög hafa ekki verið staðfestar. Kynning þessi felur ekki í sér tæmandi upplýsingar um bankann, dótturfélög eða hlutdeildarfélög hans.
- Upplýsingar sem fram koma í kynningu þessari eru byggðar á fyrirliggjandi upplýsingum, áætlunum um væntanlega þróun ytri skilyrða o.fl. Eru upplýsingarnar háðar ýmsum óvissuþáttum og geta þær breyst án fyrirvara.
- Bankinn, þ.m.t. hluthafar, stjórnendur, starfsmenn og ráðgjafar þeirra, taka enga ábyrgð á þeim upplýsingum, forsendum og niðurstöðum sem fram koma í kynningunni eða upplýsingum sem eru veittar í tengslum við hana. Munu framangreindir aðilar ekki gefa yfirlýsingar um að upplýsingarnar, forsendurnar og niðurstöðurnar séu nákvæmar, áreiðanlegar eða fullnægjandi og þeir skulu ekki bera skaðabótaábyrgð á tjóni sem rekja má til þess að þær reynist ónákvæmar, óáreiðanlegar eða ófullnægjandi.
- Móttaka þessarar kynningar skal ekki talin fela í sér fjárfestingarráðgjöf af hálfu bankans.
- Með móttöku þessarar kynningar fellst móttakandi á framangreindan ábyrgðarfyrirvara.

Takk fyrir